

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Ivdiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos & Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt VII. Seueram Famis, sed justiſimam & meritiſimam esse pœnam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

C A P V T VII.

*Seueram Famis, sed justissimam & meritissimam
esse pœnam.*

I.

Procop. de
bello VVan-
dalor. lib. II,
& Baron.
tom 6. Anno
477.

Luc. 21. 18.

ST & alia famis caussa. Etenim, quemadmodum nos homines, si quem punire volumus, ferculo, aut coena priuamus, aut inedia longiore; sic & Deus cælum claudit, ne agros irriget, & fame vexari, vel enecari sinat, quos vita indignos judicat. Exemplum illustre recenset Procopius de Basilisco Orientalium Imperatore. Anno Domini 477. bellum illi indixit Zeno, iamque infesto eum exercitu petebat; nec proelium declinauit Basiliscus. Sed suo loco Armatum (sic enim Duci erat nomen) misit, qui militi præsset. Vbi ambo rum copiæ in mutuo conspectu fuere, cum iam tuba expectaretur, starentque utrumque acies ferro & flammis paratae, ibi, inopinantibus omnibus, repente Armatus Zenonis se se Ducibus, cum toto tradidit exercitu, & duo diversa agmina in unum repente coaluerunt. Mox ea fama Constantinopolim est perlata. Basiliscus accepto tantæ & cladis, & proditionis nuntio, in templum confugit. Sed serò ibi opem quesivit, vbi maximè reus extitit. Nam quia ab orthodoxa fide deficiens in Euthychianam sectam inclinauerat, omnemque vitam pessimis moribus inquinauerat, non solùm omnibus exosus fuit, sed etiam captus, ab Acacio Præsule Constantinopolitano, Zenoni & ipse traditus est. Zeno igitur Basiliscum Imperatorem simul cum uxore ac liberis captiuum in Cappadociam relegavit. Anni hiems tunc erat, & rigebat gelu cælum. Delicatis autem & frigori inassuetis corporibus intolerabile erat perdurare. Basilisco tamen ac uxori, & ipsis etiam liberis, ex Zenonis mandato, neque vestes, neque cibi concedebantur. Itaque neque foris vestimento, neque intus alimento calefiebant. Quamobrem frigore, inedia, & rabie, vna se complexi corporibus, collacrymantes miserè perierunt. Hic finis fuit Imperatoris, ea mors Imperatricis. Nemo dubiter, caussam habuisse tam diræ mortis eum, sine cuius nutu nec passer de tecto, nec de capite nostro capillus cadit. Certè nec Armatus cum toto exercitu eius, sine graui caussa ab illo defecit; & ciues

Constan-

Constantinopolitani interitum eius misericordissima Dei justitiae ascriperunt. Nam Basiliscus, non solum in fide fuit inconstans, sed etiam octo menses super annum, tyrannidem exercuit, atque ob insatiabilem auaritiam, omnibus & aulicis, & militibus exosus fuit; &c, ut Suidas de eo loquitur, pecuniam ab Ecclesia-
rum Episcopis exigebat, & Acacium Constantinopolis Episcopum pro-
permodum pepulisset, nisi à multitudine eorum, qui Monachi diceban-
tur, reptilius fuisset, magna pecunia congerenda cupiditate flagrabat,
& insigni auaritia præditus erat; ut ne illis quidem parceret, qui viles
& fôrdidas artes exercebant. Quamobrem, propter huiusmodi tri-
butorum exactiones, omnia lacrymarum erant plena. Quod si qui
imitatores Basilisci, in hac vita abundantes, fame non pereunt,
in altera certè, cum diuite epulone siti æterna, fameque crucia-
buntur, & stridore dentium Erisichthoniam rabiem testabuntur.
Neque vxor Basilisci innocens fuit, ut enim taceam, eam cum
Harmato matrimonij jura violasse, quod Suidas in Harmato
scribit; certè & ipsa tyannicè satis in Theodoricum egit, nec cre-
dibile est, illi mariti tyrannidem displicuisse. Quare neque mi-
rum etiam est, utriusque parentis scelus in filijs quoque plexum
esse, quia ut impietatis fuerunt, ita & calamitatis heredes esse
meruerunt.

Meritò Basiliscum diuina vindicta in hac vita fame extin-
xit, sed fame dumtaxat paucos puniente. Multò grauior est
manus Dei, si homines complures tangit, famemque aut obfessę
ciuitati, aut totis populis infligit, atque in vniuersam aliquam
provinciam sinit dominari. Cùm Benedad rex Syriae Samariam
obsideret, Facta est fames magna in Samaria: & tam diu obfessa est, 4. Reg. 6. 24.
donec venumdaretur caput asini octoginta argenteis, & quarta pars cabi-
steroris columbarum quinq; argenteis. Cumq; rex Israël transiret
per murum, mulier quedam exclamavit ad eum dicens: Salua me,
domine mi rex. Qui ait: Non te saluat Dominus: unde te possum
saluare? de area, vel de torculari? Dixitq; ad eam rex: Quid tibi vis?
Quae respondit: Mulier ista dixit mibi: Da filium tuum, ut comedamus
eum hodie, & filium meum comedemus cras. Coximus ergo filium meū,
& comedimus. Dixitq; ei, die altera: da filium tuum, ut comedamus
eum, qua abscondit filium suum. Quod cùm audisset rex scidit vesti-
menta

II.

60 Cap. VII. Seueram quidem, sed justissimam esse Famis pœnam, menta sua. Tanta vis est in fame, ut amorem maternum superet, nec carnibus tantum vescatur hominis, sed etiam in ventremmittat, quæ de ventre prodierunt.

III.
Ioseph. lib. 7. Domini 72. obſidebat Titus Imperator urbem Hierosolymam, de bell. Iud. vallisque arctissimè muniebat. Sic septi inclusique Iudæi, adeò Hegeſipp. de fame laborare cœperunt, ut innumera hominum multitudo inexcidio Hierosol. lib. 5. diā quotidie necaretur. Quia ergo populum tanta famis inuferat, vt neque herbæ, quibus vesci possent, supererent; è ſtabulis cap. 40. Ni- fium quærebant in cibum, collectoque domatim fervore vefcebantur. Fame hac magis inuaſeſcente, neque humanis carnibus cap. 7. Baron. item An. 72. abſtinuēre. Iam enim calceamentis, cingulisque ac inſuper co- rijs, quibus ſcuta tegebantur, detractis, inſumptisque, & veteris foeni laceramentis magno pretio venditis, quæ his careret, eo immanitatis redacta eſt, fame improba compellente, nobilis ac prædiues mulier, Maria nomine, filia Eleazari, à ſeditioſis iam exuta omnibus vitæ præſidijs fortunisque, lactentem filium occidit, quem comefūra mox coxit. Cuius nidoris odore illeſti milites, qui ſibi viſtum, quacumque poſſent, raptu quærebant, cum eius peruaſiſſent domum, partem affati filij, quæ ſupererat epulanda, intuiti, detestati facinus impransi abiēre. Moxque repleta eſt eius ſceleris famâ tota ciuitas, & vnuſquisque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tamquā hoc facinus ipſe admifſiſet, horreſcebat. Paria de fame Sagunthia, deque fame Mælia poſſunt narrari, itemque de fame Perufina; & noſtri temporis tragœdijs, ſi non præſtaret tacere tam triftia, quam dolorem memorando renouare.

IV.
4 Reg. 7. 3. Fortaffe aut illi, quos ſub rege Iſraël fames preſſerat, aut iſti quos Titus obſidione cinixerat, aut noſtra ſecula tantam famem non meruerunt? Potuifſet Deus vel innocentes exercere, vt grandi illo miraculo (quod ab Eliſeo prædictum illis verbis: In tempore hoc cras modius simila uno ſtatere erit, & duo modi hordei, ſtatere uno, in porta Samaria) diſcerent diuinam prouidentiam, potentiamque agnoscere. Sed quis innocentes putaret illos, quorum rex famem populi adeò impatienter tulit, vt in illa erumperet: Hoc mihi faciat Deus, & hac addat, ſi ſeterit caput Eliſei filij

Cap. VII. Seueram quidem, sed iustissimam esse Famis paenam. 61
se'i filij Saphat super ipsum hodie : iterr que regis nuntius : *Eece tan-*
tum malum à Domino est : quid amplius expectabo à Domino ? quæ
vtique regis nomine ac mandato dixit, Nempe, sedato promptio-
que animo acceptare debuisset, qod à Domino esse crediderat.
Nam crediderat; sed cum impatientia, & furore, vt qui sibi suisq;
à Domino injuriam fieri judicabat. Hinc injuriam vindicaturus,
qui Deum non potuit occidere, Prophetam Dei voluit capite
truncare, vt se se in seruo de Domino vindicaret. Quod et si in
ipsa iam fame factum est, ostendit tamen, haud multò meliore
eum animo antè extitisse, similemque fuisse multis impijs homi-
nibus; qui cum telis suis calum non possunt attingere, neque
Numen ipsum vulnerare; in seruos Numinis faciunt. Læditur
autem & in seruis suis Deus ; quos qui tangit, tangit pupillam
oculi illius. Iudai autem, qui Hierosolymis tanta fame sunt pu-
niti, non seruos dum taxat Dei, sed ipsum Deum innumeris con-
tumelijs, injurijs, morte denique ignominiosissima affecerunt,
eiisque animam agenti, effusoque sanguine, mirum in modum
sipienti, fel & acetum propinauerunt; more eorum, qui ipsi quo-
tidie Massico vino ebrij, sanguinem exugunt subditorum, eisque
vitam efficiunt ita amaram acerbamque, vt meritò illis nihil nisi
fel & acetum præbère videantur. Et tales Deus pascat, neque
fame ac sterilitate terræ puniat ? talibus cibum & potum suppe-
ditet ? An non potius aqua & igni , immò terra & communi
aura interdicat ?

Enim uero hoc se facturum iam dudum est comminatus : V.

Sit calum, quod supra te est, aneum; & terra, quam calcas ferrea: ait: Deuter. 28.23.
Significatur igitur clausum calum areum esse, usum sui terris negare,
ait S. Ambrosius. Terra queq; ferrea est, cum prouentus abnuit, &
jaæta sibi semina tamquam hostili duritia genitali excludit alio, qua
gremio solet blanda matri souere. Quando enim ferrum fructificat ?
Quando as imbres relaxat ? His igitur miserandam famem minatur
impijs: ut qui pietatem filiorum communi Domino & Patri exhibere
nesciunt, careant nutrimento paterna indulgentia: sit illis calum areum,
concreto aere & solidato in metallum rigorem: sit illis terra ferrea partus
suos nesciens; & quod plerumq; inopia habet, discordias serens. Rapro
enim utuntur, qui vicini indigent, ut alienis diffendi famem suam
ableuent.

62 Cap. VII. Seueram quidem, sed justissimam esse Famis poenam.
ableuent. Iam vero, si & offensa inhabitantium huiusmodi sit, ut di-
uina commotione his inferantur prælia, verè terra est ferrea telorum
segetibus inhorrens, & suis nuda fructibus: facunda ad pœnam, sterilitas
ad alimoniam. Vbi autem abundantia: Ecce ego pluo vobis panes, di-
cit Dominus. A Domino itaque abundantia, in beneficium, &
penuria in supplicium est.

VI.

Sabell. lib. 10. cap. 7. Sabellicus, inter tetra & dira monstra, in vestibulo inferni, ut Vates
summus ingeniose fabulatur, omnium, que inibi sunt, tetrorema, & ad
omne scelus suadendum efficacissima existit. Ex nullo malorum fonte
fœdiora manarunt exempla. Filiorum cades & infanda epula hinc
sunt, hinc precipitations, aliaq; festinata mortes. Et quod omnius,
atrocissimum est, reperti sunt, qui seipso laniarunt, quando obscenos
morsus in alios vertere non potuerunt. Libet hoc itidem per exem-

Fulgos. lib. 7. cap. 6. pta ostendere. Babyloniorum urbem Darius Persarum rex obsi-
debat, à quo descuerant. Ut ergo commeatus, quos in urbe habe-
bant Babylonij, diutiū extenderent, ex toto femineo sexu, cùm
singulas viris omnibus delegissent; reliquas, ne eis alendis illorū
nutrimenta, per quos vrbs defendebatur, consumerent, manu

Herodot.
lib. 3.

crudelissima strangulauerunt. Fæminas hæc fames deuorauit,
militibus pepert. Illa autem nec militibus, quæ fuit, cùm Cam-
byses Persarum rex contra Æthiopes Macrobios expeditionem
pararet. Nam nondum quinta itineris parte confecta, per are-
nas, tanta commeatus penuria exercitum inuasit, vt, quemadmo-
dum suprà meminimus, cùm herbis carerent milites, sortiti ex
se ipsis decimum quemque coiederint. Itaque Cambyses veri-
tus & ipse suorum dentes ac depastionem, retro redire coactus
est. Longius progressa est alibi hæc rabies. Calagurium vrbs est
Hispaniæ, cuius incolæ à Cn. Pompeio obsecsti, vt fidem Sertorio
præstarent, in tantam famem durauerunt, vt vxores suas ac libe-
ros in usum extremæ dapis conuerterent, cùm nullum aliud ani-
mal, in urbe, superesset. Denique, vt finem faciam, Sagunthus
vrbs Hispaniæ, olim amicissima Romanis, longa Pœnorum obsi-
dione, eò famis redacta est, vt ciues extructo, in foro, igni, suas
res omnes eò conijcerent, sequæ ac suos postremò liberos, ne in-
manus hostium venirent, eodem præcipitarent. Vidimus præ
dolor,

dolor, propemodum similia, hoc Suecico bello: audiuius geminus & lamenta vicinorum pagorum & ciuitatum: sed, ut dixi, non necesse est, miserrimam calamitatem gemitare commemo- rando. Quotquot tunc interfuerunt, in recitatis historijs suam imaginem intuentur. Utinam & sua delicta agnoscerent, quibus Dei super se iram prouocauerunt. Quam parum curabant cælestia? quam paruo in pretio erat religio? in negotijs fidei & Ecclesiæ Deum offendere, quam homines maluerunt. Regem Sueciæ, eiusque Duces, tamquam Messiam, optarunt, invitauerunt, traxerunt. Ne accusent Devum, si cum bello, paupertatem, famem, pestem immisit, adepi sunt, quod habere voluerunt.

Sed de fame ciuitates affligente satis est dictum: addam exemplum, in qua conspicitur, quanta sit pœna, si tota aliqua natio fame castigetur. Memorat ex Procopio Cæsar Baronius: Anno Christi 539. qui quartus belli Goti hici à Procopio ponitur inchoatus, dirissima fame vexatam fuisse Italiam, quam Procop lib. 2. de bello Goti. Baron. tom. 7. anno 539. ita describit. Cum iam se verteret annus, & mebis tempus adesse, in campis frumentum sua sponte maturescerat; non tamen, quâ prius, in copia fuit, sed longè minori, ut quod nec hominum manibus, nec boum labore satum humoq; tectum fuisset, sed temere in agri superficiem jactum: unde eius pars quedam, terra vi fœta, emergerat. Ipsum id tamen, cum demeteret nemo, præ nimia sui maturitate in terram iteratio excidens renasceretur. Quaræ cum eundem in modum, in Æmilia accidisset, eius regionis homines proprijs sedibus ac bonis reliquis, in agrum Picenum profugerant, hancquam existimantes, eius Provincia loca, quia maritima essent, eadem omnino rei frumentaria inopia premi. Thuscos præterea haud secus, ac pari de causa famæ attigerat. Ex his tamen, qui montes incolerent, frumenti in modum è glandibus comolitis confectionem panem edebant. Vnde vulgatis, velut in pecua morbis, uti par erat, multi mortales capiebantur, & paucis superstibus interibant. Inter Picentes autem tradunt non minus quinquauenta millia hominum, præ inedia interisse, & longè plures extra Ionicum finum. Qua autem morbi specie, & quemadmodum hi morerentur, mox explicabo. Cum enim nihil ipsis esset, quo vescerentur, extenuati nimirum omnes pallentesq; reddeabantur caroq;, ut cibo dintius carens, in se ipsa retracta cohæserat: fel item, cum nimium abundaret, arque adeò

VII.

64 Cap. VII. Seueram quidem, sed justissimam esse Farnis pœnam.
adè corpora ipsa vi sae oppressa iam infecisset, hancquaquam sinebat
suo è pristino cursu in his venio defusere. Melo itaq; perincente, nihil
prorsus sacci corporibus relinquebat. Cetera præterea obdurata corio
persimilis erat, præ se maxime ferens, quod impacta ossibus inbas-
set, luore iam in nigredinem commutato. Vnde & homines excusis fa-
cibus nihil absimiles videbantur, eorumq; facies stupidior erat, toruusq;
& furens aspectus. Mortem itaq; paucis obibant, cibi partim inopia,
nimia partim satiitate. Nam postquam in his fuerat calor omnis
extinctus, quem natura introrsum excusserat: si quis forte eos ad sa-
tietatem, & non paulatim cibasset (ut recens natili lactari solent) cùm
ingestos minus digererent cibos, celerius longè moriebantur. Fuere, qui
fame cogente alterni se esitarent. Feminas eniā duas fuissent tunc tra-
dūnt, quæ viros septendecim interfecitos absumperint. Ha namq; ut
ferunt, cùm sole & resides domi, ceteris mortuis superfuerint, diuer-
tentibus ad se peregrinis, noctuq; dormitantibus interfectis dinesce-
bantur. Septem itaq; & decem, diversis temporum spatius, in cibum
absumptis, octauis ac decimus, qui ad has forte diuerterat, somno tunc
subito experrectus, cùm in se eadem, quæ in ceteros fecerant, moliren-
tur, cognita primùm facti ab his ratione, utrasq; obtruncat. Hæc talia
Procopius.

VIII.

Mateh. 8. 12.
Luc. 16. 24.

Sapi. 19. 12.

Quæ grauia esse, qui non videt, talpa est. Sed & inde graui-
tatem licet æstimare flagitorum, quæ in hac quoque vita, vbi
misericordiae diuinæ est locus, tam atrociter puniuntur. Vnde
conjecturam licet facere de tormentis, quæ, in altera vita, dam-
natis sunt præparata. Nam & stridor dentium ibi erit; & intole-
randa æternaq; sitis, in diuite illo epulone expressa est. Neque
in suprà memoratis historijs diuinam aliquis accuset seuerita-
tem; aut afflictos dicat esse innocentes: justè enim patiebantur se-
cundum suas nequitas, sicut & de alijs, in Scriptura, dicitur. Con-
stat enim de sceleribus, quæ famem illam meruerunt. Tantus est
ciborum, taatus vini abusus, vt non iam ad conseruandas vires
corporis, non ad hilaritatem animi; sed ad satietatem & crapu-
lam, ad libidinem corroborandam, ad ebrietatem, & insaniam,
ingerantur: & non subducat Devs alimenta? non exsiccat vites?
non exurat vineas? Hæresibus, blasphemis, sacrilegijs violatur
Numen, & hoc Magistratus, Duces, Principes impunè fieri per-
mittunt

mittunt: itane etiam permittere debet diuina justitia? jaciunt mortales in cælum conuicia; & immortales de cælo fluere sinant mulsæ & mella? Nempe ut tantò maior ansa detur DEVM blasphemandi, quasi non sit in cælo Devs, qui talia audiat, aut videat, & punire possit. Puniuntur ergo injusti, ut DEVM esse disscant, & justi siant. *Nosse enim te, ait quidam ad DEVM, consumata justitia est: & scire justitiam, & virtutem tuam, radix est immortalitatis.* Quam justitiam & virtutem ut sciret Ioannes Daileus Londini, in Anglia, in domo Carthusiensi professus, mirabiliter à Dæo punitus est, ut P. Vitus Dulcken, & Guil. Sitart, P. Vit. Dulambo Carthusiani litteris vulgaribus. Allati fuerant huic Ioanni Daileo, quadam die, cibi nec sapientes, nec, ut arbitrabatur, sufficientes. Itaque in impatientiam datus cœpit murmurare; epist. nunquam palamque cum stomacho, dicere, *bufones se, quam illius generis pisces comedere maluisse.* Annuit voto Devs, & non fraudauit eum desiderio suo. Tantam enim exemplo bufonum copiam illi in cellam adduxit, ut cumulati totum loci illius pavimentum replerent. Nec otiosi hærebant; sed quocumque pedem mouebat Ioannes, post eum reptantes aut salientes, tamquam ministri, sequabantur. Si mensæ accumberet, commanducabant; in patinas, in discum, in sinum inuolantes ingratiti parasiti. Si se ad quietem recipiebat, aderant vndique bufones, etiam in lecto sociati. Si quem in focum proijceret, illæsus statim exiliebat. Vnum forcipe prehensum igne torrere institit; sed tantus ex eo foetor exhalauit, ut Auernali hac mephiti per totum claustrum intolerabiliter propagata, à cœpto desistere compelleretur. Alios fuste elisit, sed mox alij alijque superueniebant, & numerum augebant. Toto mense, Pharaonica hæc plaga, in cella; in horto autem etiam trium mensium spacio perduravit. Desit tandem, ubi Daileus stulti desiderij sui impietatem satis deplorauit; quam etiam omnibus postea, magno animi dolore solebat commemorare. Fame igitur probatus cecidit, ut punitus sciret justitiam & virtutem Dei, altioresque correctus ageret radices immortalitatis.

Denique toti saepe exercitus, fame perierunt, quod hoc quoque saeculo videmus accidisse. Neque id quidem fit, sine aequitate diuina. Aut enim vult militum ducumue, qui saepe satis im-

IX.

pij

I

pij existunt, insolentiam, rapinas, libidines, adulteria, crudelitates, blasphemias plectere; aut vult Prouinciam, Mundumque adeò ipsum tanto malo liberare. Extinguit igitur exercitum fame. Et id non mereantur, qui, vt parentes cogerent, quidquid esculenti aut poculenti in penu, quidquid auri aut argenti in loculo habebant, promere, infantes eorum flebilissimè ciulantes flammis tantisper vstulauerunt? An non Devs de cælo audiat hos clamores! an non puniat tales, non dicam iam milites, sed carnifex, sed Phalarides, sed Busrides, sed Mezentios, sed tyranos, sed hominum Deique immanissimos contemptores?

C A P V T VIII.

Inter cetera vitia, intemperantiam in cibo & potu conuenientissimè puniri fame.

I.

Apoc. 18, 7.

Moe quidem crimen iram Dei prouocat, peccatumque diuinam meretur; æquissimum tamen est, vt in quo quis peccat, in eo etiam puniatur, & vitia ijs rebus plentantur, quas constat eis maximè aduersari, juxta illud: *Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit: tantum date illi tormentum & lucrum.* Superbi igitur ac glorioli ignominiā; deliciosi & luxuriosi corporis cruciatu; auari egestate merentur affligi. Quid supereft, nisi vt & gulosi, ac ebriosi fame ac siti torqueantur? Quæ duo flagitia, ebrietas scilicet atque ciborum ingurgitatio, ita iam passim à populo, viris primarijs, immò ipso magistratu, ipsisque adeò clericis liberè, ac sine infamiae metu committuntur, vt pro vrbaniitate, non fœditate habeantur. Qua mea sententia non vereor, ne potatores offendam: peccatum suum iphi, vt Sodomæ ciues prædicant, jactant Bacchi certamina, grassantur, lymphati discurrunt, vicisse se putant, cùm amicos poculis grandibus deposuerint sepelierintque vino; cùm corpus marcore, mētem lethali crimine dejecerint. Ut verè vaticinatus sit Seneca,

Senec.lib. I.
de Beneficijs
cap. 10.

quando dixit: *Habebitur aliquando ebrietati honor, & plurimum meri cepisse, virtus erit.* Et paulò priùs: *conuisorum vigebit furor, & fædissimum patrociniorum exitium culina.* Quantum autem nunc non viget furor iste? E plebe multi, quidquid per totam hebdō-